

РЕШЕНИЕ

№ 595

гр. Враца, 13.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ВРАЦА, VII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Калина Хр. Х.а

при участието на секретаря Наталия Мл. Петрова
като разглежда докладваното от Калина Хр. Х.а Гражданско дело №
20211420104206 по описа за 2021 година

Предявени са кумулативно обективно съединени осъдителни иски, както следва: с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 и ал. 2 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД вр. чл. 10а, предл. 1 ЗПК.

Производството е образувано по искова молба, депозирана от „Банка ДСК“ ЕАД, ЕИК 121830616, чрез юрисконсулт Димитър Петков, против М. Г. М., ЕГН *****, и В. В. Х., ЕГН *****.

В исковата си молба ищецът твърди, че по депозирано заявление е образувано ч. гр. д. № 3865/2021 г. по описа на РС – гр. Враца, като с Разпореждане № 1993/01.11.2021 г. искането за издаване на заповед за незабавно изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК е отхвърлено и на заявителя е указано, че може да предяви иск за вземането си.

Твърди се, че между банката и ответницата М. е възникнало облигационно правоотношение по силата на сключен Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г., по силата на който банката е предоставила на ответницата сумата от 14 500 лева. Договорът е сключен при общи условия. Кредитът е усвоен по сметка № 22185549, с падежна дата осмо число на месеца и срок на издължаване 120 месеца. Сочи се, че кредитът е обезпечен с поръчителството на втория ответник В. Х., съгласно подписан на 20.10.2014 г. договор за поръчителство. Твърди се, че за периода от 08.10.2018 г. до 08.11.2020 г. не са платени в срок 38 бр. погасителни вноски, поради което сочи, че с депозиране на исковата молба или евентуално с нейното връчване на ответниците, същите за уведомени за обявената предсрочна изискуемост на кредита.

Заявява, че върху остатъка от кредита е начислена лихвена надбавка за забава, чийто размер до датата на предявяване исковата молба е 588,18 лева. Поради настъпила предсрочна изискуемост са начислени и разходи при изискуем кредит в размер на 120 лева.

Иска се постановяване на решение, с което ответниците М. М. и В. Х. да бъдат осъдени да заплатят солидарно на ищеца „Банка ДСК“ АД, следните суми: сумата от 10 668,41 лева – главница по Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г., ведно със законната лихва върху главницата от датата на депозиране на исковата молба до окончателното погасяване на вземането, сумата от 3 978,91 лева, представляваща договорна възнаградителна лихва върху главницата за периода от 08.09.2018 г. до 24.11.2021 г., сумата от 588,18 лева – представляваща лихвена надбавка за забава върху главницата за периода от 09.10.2018 г. до 24.11.2021 г., сумата от 120 лева, представляваща разходи при изискуем кредит. Претендира се присъждане на сторените в заповедното и в настоящото производство разноски.

В срока по чл. 131 ГПК по делото е постъпил отговор от ответницата М. М. чрез назначения ѝ особен представител адв. М. Д., с който предявените искове се оспорват като неоснователни. Оспорва предоставянето на заемната сума по договора, като счита, че няма данни ответницата да е усвоила сумата по кредита. Сочи, че клаузата, с която е уговорен годишен процент на разходите в размер на 12,86%, е нищожна поради противоречие с добрите нрави. Оспорва дължимостта на сумите за лихва, обезщетение за забава и разходи за изискуем кредит. Счита, е клаузите по чл. 8 и чл. 9 от договора за кредит и чл. 19.1 и чл. 19.2 от ОУ са неравноправни. Освен това тези клаузи не съдържат ясно и разбираемо за потребителя описание на начина, по който при промяна в съответния финансов индекс/валутен курс ще се формира новият базов лихвен процент, а липсата на конкретна методика позволява на кредитора произволно да променя този процент. Неравноправният характер на клаузите произтича от това, че те не задължават банката да намалява БЛП при намаляване на индексите по чл. 19.1 и чл. 19.2 от ОУ. Клаузата, уреждаща автоматична предсрочна изискуемост при забава над 90 дни и начисляване на санкционна лихва, също счита за неравноправна. Сочи, че не са спазени разпоредбите на чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 10 ЗПК, с оглед на което и на основание чл. 22 ЗПК договорът за кредит е изцяло недействителен. Счита, че исковете следва да бъдат отхвърлени като неоснователни.

В срока по чл. 131 ГПК не е постъпил отговор от ответника В. Х.. В депозирана преди първото по делото съдебно заседание в депозирана молба същият е заявил, че поддържа всички оспорвания на другия ответник, както и възразява за неспазване на преклузивния срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД.

Съдът, като взе предвид становищата и доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа

следното:

С Разпореждане № 1993/01.11.2021 г., постановено по ч. гр. д. № 3865/2021 г. по описа на РС – гр. Враца, ГО, VII състав, съдът е отхвърлил депозираното от „Банка ДСК“ ЕАД заявление вх. № 7825/27.10.2021 г. за издаване на заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК и изпълнителен лист против солидарните длъжници – ответници в настоящото производство М. Г. М. и В. В. Х.. Със същото разпореждане съдът е указал на заявителя, че може да предяви иск относно вземането си в едномесечен срок от влизането му в сила. В законоустановения едномесечен срок е предявена искова молба, въз основа на която е образувано настоящото производство.

От представените по делото доказателства се установява, че между „Банка ДСК“ ЕАД и М. М. е бил сключен Договор за кредит за текущо потребление от 20.10.2014 г., по силата на който кредиторът е предоставил на кредитополучателя сумата от 14 500 лева за срок от 120 месеца, считано от неговото усвояване, с падежна дата 8-мо число на месеца. Уговорено е, че кредитът се олихвява с преференциален лихвен процент в размер на 12% годишно или 0,03% на ден, формиран от стойността на 6-месечен SOFIBOR/EURIBOR 1,351 и надбавка в размер на 10,649 процентни пункта, при изпълнение на Условиата по програма ДСК Партньори /Приложение 2 към договора/, а при тяхното нарушаване кредитополучателя губи преференцията и лихвеният процент се увеличава чрез увеличаване на надбавката, като максималният му размер е променливият лихвен процент, приложим по стандартни потребителски кредити в размер на 6-месечния SOFIBOR/EURIBOR към съответната дата и надбавка в размер на 13,599% /чл. 8 от договора/. В чл. 8.1. е посочено, че независимо от промяната на лихвения процент, свързан с неизпълнение на Условиата, той се променя с промяната на 6-месечния SOFIBOR/EURIBOR в сроковете и при условията, посочени в общите условия. Съгласно чл. 9, ГПП е 12,86%.

Кредитът е обезпечен с Договор за поръчителство от 20.10.2014 г., сключен между кредитора и поръчителя В. Х..

Представени са Общи условия за предоставяне на кредити за текущо потребление и погасителен план, подписани от кредитополучателя.

Съгласно чл. 19.2 от ОУ, при допусната забава в плащанията на главница и/или лихва над 90 дни, целият непогасен остатък от главницата става предсрочно изискуем и се олихвява с договорения лихвен процент и с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта.

По делото е прието заключение на съдебно-счетоводна експертиза, което не е оспорено от страните и съдът приема като обективно и компетентно изготвено. Видно от същото, заемната сума от 14 500 лева по договора е усвоена от ответницата на 21.10.2014 г. по банкова сметка с титуляр М. М.. За периода от 08.11.2014 г. до 17.09.2018 г. за погасяване на кредита кредитополучателят е платила сумата от общо

9 635,10 лева, от които 3 831,59 лева за погасяване на главницата, 5 783,76 лева – за погасяване на възнаградителна лихва и 19,75 лева – за санкционираща лихва. Датата, от която е преустановено плащането, е 08.09.2018 г. Към датата на депозиране на исковата молба – 25.11.2021 г. дължимите суми са, както следва: 10 668,41 лева – главница, 3 499,39 лева – договорна възнаградителна лихва по погасителен план за периода 08.09.2018 г. – 24.11.2021 г., а в случай че се приложи чл.19.1 от ОУ – сума в размер на 3 849,33 лева; сумата от 473,47 лева – лихвена надбавка за забава за периода от 09.10.2018 г. до 24.11.2021 г., 120 лев – разходи за изискуем кредит. Заключение на вещото лице в частта за дължимите суми към датата на връчване на исковата молба не следва да бъде взето предвид, тъй като вещото лице е допуснало грешка, като е посочило грешна дата за връчване на преписа на исковата молба.

Други относими доказателства в производството не са ангажирани.

При така установеното от фактическа страна, съдът прави следните правни изводи:

Предявени са кумулативно обективно съединени осъдителни искове ответниците М. М. и В. Х. да бъдат осъдени да заплатят солидарно на ищеца „Банка ДСК“ АД, следните суми:

- на основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК сумата от 10 668,41 лева – главница по Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г., ведно със законната лихва върху главницата от датата на депозиране на исковата молба до окончателното погасяване на вземането;
- на основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 2 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК сумата от 3 978,91 лева, представляваща договорна възнаградителна лихва върху главницата за периода от 08.09.2018 г. до 24.11.2021 г.;
- на основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД сумата от 588,18 лева – представляваща лихвена надбавка за забава върху главницата за периода от 09.10.2018 г. до 24.11.2021 г.
- на основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 10а, предл. 1 ЗПК за сумата от 120 лева, представляваща заемни такси и разноски - разходи при изискуем кредит.

Претендира се присъждане на сторените в заповедното и в настоящото производство разноски.

Исковите са допустими. Същите са предявени за различни суми и за периоди, подълги от посочените в заявлението за издаване на заповед за изпълнение, но доколкото същото е отхвърлено и заповед за изпълнение не е издадена, то и ищецът не е обвързан от предявените със заявлението суми, периоди и основания. Исковите по чл. 415, ал. 1, т. 3 ГПК са осъдителни и целта на нормата е възможността заявител-ищец да ползва вече внесената за заповедното производство държавна такса. След като е допустимо

установителен иск по чл. 422 ГПК да бъде кумулативно съединен с осъдителен за последващ период, то на още по – голямо основание предявен по реда на чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК осъдителен иск може да бъде за последващ период, доколкото не е издадена заповед за изпълнение.

По исковете с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК и с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 2 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК

За основателността на предявения иск за главница в тежест на ищеца е да установи при условията на пълно и главно доказване следните предпоставки: 1. Наличие на облигационни правоотношения с ответницата М. по силата на валидно сключен Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г. и с ответника Х. по силата на договор за поръчителство от 20.10.2014 г.; 2. Реално предоставяне на заемната сума по сключения договор в твърдения размер; 3. Наличие на уговорените в договора предпоставки за настъпване/обявяване на предсрочна изискуемост на кредита; 4. Уведомяване на ответницата М., че кредиторът упражнява правото си да обяви кредита за предсрочно изискуем; 5. Размерът на вземането си. А по иска за възнаградителна лихва с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 2 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК в тежест на ищеца е да установи при условията на пълно и главно доказване следните предпоставки: 1. Наличие на облигационни правоотношения с ответницата М. по силата на валидно сключен Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г., по силата на който за кредитополучателя е възникнало задължението за заплащане на възнаградителна лихва; 2. Размерът на претендираната лихва за процесния период.

Сключването на процесния договор и предоставянето на заемната сума в размер на 14 500 лева на ответницата М., както и сключването на договора за поръчителство с ответника Х. се установяват от събраните по делото доказателства – договори за кредит и за поръчителство и заключението на съдебно – счетоводната експертиза. По посочените въпроси няма спор между страните. Спорни са въпросите обявена ли е надлежно предсрочната изискуемост на кредита, отговаря ли договорът на изискванията на ЗПК и ЗЗП, както и изтекъл ли е преклузивният срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД по отношение на ответника Х..

Първият спорен въпрос по делото е настъпила ли е предсрочната изискуемост чрез волеизявлението, обективизирано в исковата молба, че кредиторът обявява кредитът за изцяло предсрочно изискуем. С отговора на исковата молба особеният представител на ответника е оспорил изрично обявяването на предсрочната изискуемост от банката – ищец. Възражението е неоснователно.

Съгласно задължителните указания, дадени в т. 18 на Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, в хипотезата на предявен иск /по чл. 422, ал. 1 ГПК/ за вземане, произтичащо от договор за банков кредит с

уговорка, че целият кредит става предсрочно изискуем при неплащането на определен брой вноски или при други обстоятелства, вземането става изискуемо с неплащането или настъпването на обстоятелствата, след като банката е упражнила правото си да направи кредита предсрочно изискуем и е обявила на длъжника предсрочната изискуемост. В хипотезата на предявен иск по чл. 422, ал. 1 ГПК вземането, произтичащо от договор за банков кредит, става изискуемо, ако кредиторът е упражнил правото си да направи кредита предсрочно изискуем. Уведомяването на длъжника за обявяването на предсрочната изискуемост на договора за банков кредит представлява елемент от фактическия състав, без който не може да настъпи предсрочната изискуемост на съответния договор.

Предсрочната изискуемост представлява изменение на договора, което настъпва с волеизявлението само на едната от страните и при наличието на две предпоставки: обективният факт на неплащането и упражненото от кредитора право да обяви кредита за предсрочно изискуем. Обявяването на предсрочната изискуемост по смисъла на чл. 60, ал. 2 ЗКИ предполага изявление на кредитора, че ще счита целия кредит или непогасения остатък от кредита за предсрочно изискуеми, включително и за вноските с ненастъпил падеж, които към момента на изявлението не са били изискуеми. Предсрочната изискуемост има действие от момента на получаване от длъжника на волеизявлението на кредитора, ако към този момент са настъпили обективните факти, обуславящи настъпването ѝ /също т. 18 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС/.

Съдът намира, че в случая с получаване на преписа от исковата молба от особения представител на ответницата адв. Д. банката-ищец е упражнила надлежно правото си да обяви предсрочната изискуемост на кредита.

Трайна е съдебната практика, че в хипотезата на обективизирано в исковата молба волеизявление на кредитора за обявяване на предсрочна изискуемост, следва да се приеме, че с връчването на препис от исковата молба на длъжника това волеизявление стига до него, т.е. това е и моментът на настъпване на предсрочната изискуемост /напр. решение № 139/05.11.2014 г. по т. д. № 57/2012 г., ВКС, I т.о.; решение № 114/07.09.2016 г. по т. д. № 362/2015 г., ВКС, II т.о. и др./. В хипотезата на предявен осъдителен иск за заплащане на суми по договор за кредит, в исковата молба по който е обективизирано изявление на банката-ищец, че упражнява правото си да направи целия дълг по кредита предсрочно изискуем, поради осъществяване на предвидените в договора или закона предпоставки, връчването на особения представител представлява надлежно уведомяване на длъжника-ответник. Изначално връчването на всички книжа по делото на ответника е надлежно, ако е направено на особения представител по чл. 47, ал. 6 ГПК и от този момент се пораждат свързаните с факта на връчване правни последици в този смисъл Решение № 198/18.01.2019 г. по т. д. № 193/2018 г., ВКС, I т.о., Решение № 86/27.10.2020 г. по т. д. № 2118/2019 г., ВКС, I т.о./.

Следователно от датата на връчване на преписа от исковата молба на особения представител – 09.06.2022 г. е настъпила предсрочната изискуемост на кредита. С оглед изложеното, съдът намира, че ответницата М. е надлежно уведомена за обявяването на предсрочната изискуемост.

Надлежно с получаване на препис от исковата молба е уведомен и солидарният длъжник – ответника В. Х., който е получил преписа лично на 14.02.2022 г. Дори и да не беше уведомен в качеството му на поръчител, това не би рефлектирало върху настъпването на предсрочната изискуемост чрез уведомяване на ответницата М., тъй като съдебната практика приема, че уведомяването на кредитополучателя по договора за кредит е достатъчно за предсрочната изискуемост. По въпроса за отговорността на поръчителя и за значението за упражняване на правата на банката спрямо поръчителя на уведомяването му за предсрочната изискуемост е формирана задължителна практика на ВКС, а именно Тълкувателно решение № 4 от 18. 06. 2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС и постановените по чл. 290 ГПК решение № 23 от 24.03.2015 г. по т. д. № 1717/2013 г., I т. о., решение № 81 от 08.07.2014 г. по т. д. № 1705/2013 г., I т. о., решение № 207 от 22. 06. 2015 г. по т. д. № 3780/2013 г., II т. о., решение № 132 от 02. 10. 2015 г. по т. д. № 1907/2014 г., I т. о., решение № 149 от 19. 12. 2016 г. по т. д. № 2142/2015 г., I т. о. и др. От момента на достигане на волеизявлението на кредитора за обявяване на предсрочната изискуемост до длъжника целият или неплатеният остатък по кредита е изискуем както по отношение на кредитополучателя, така и по отношение на поръчителя. Това е и началният момент на течението на 6-месечния срок по чл. 147, ал. 1 ЗЗД и отговорността на поръчителя би отпаднала, ако срокът е изтекъл. Уведомяване и на поръчителя за обявената предсрочна изискуемост е необходимо за упражняване на правата на банката спрямо поръчителя, само когато това е предвидено в договора.

В случая релевантният момент е получаването на преписа от исковата молба от кредитополучателя – ответника М. и от тази дата вземането за вноските с ненастъпил падеж е станало изискуемо и от същата дата тече срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД. Ирелевантно за настъпване на предсрочната изискуемост е уведомяването на ответника – поръчител. В случая няма твърдения и в договора за поръчителство не се съдържат уговорки, по силата на които условие за реализиране на отговорността на поръчителя е уведомяването му от банката за обявената предсрочна изискуемост. Ето защо възраженията му в този смисъл са неоснователни.

Неоснователно е и възражението на ответника Х., че срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД е изтекъл и поръчителството се е погасило. Срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД е преклузивен и за изтичането му съдът следи служебно. Както бе посочено по – горе, моментът на настъпване на предсрочната изискуемост на кредита е от значение и за определяне началото на срока по чл. 147, ал. 1 ЗЗД – т. 4б на ТР № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС,

като при уговорено погасяване на главното задължение на отделни погасителни вноски с различни падежи, шестмесечният срок започва да тече от настъпване на изискуемостта на целия дълг, вкл. при обявена предсрочна изискуемост /Тълкувателно решение № 5/21.01.2022 г. по тълк. д. № 5/2019 г., ВКС, ОСГТК/. С оглед обстоятелството, че в настоящия случай предсрочната изискуемост се обявява, считано от датата на получаване от кредитополучателя на препис от исковата молба, то няма как срокът по чл. 147, ал. 1 ЗЗД да е изтекъл към датата на предявяване на иска /която предхожда датата на предсрочната изискуемост/.

Установяват се уговорените между страните предпоставки за обявяване на предсрочна изискуемост на кредита, а именно допусната забава в плащанията на главница и/или лихва над 90 дни съгласно чл. 19.2 от ОУ. Дължимата вноска с падеж 08.09.2018 г. е платена частично, т. е. след тази дата ответницата е в забава, а към датата на обявяване на кредита за предсрочно изискуем са изтекли повече от 90 дни.

Следователно в настоящия случай следва да се изследват предпоставките за присъждане на дължимите суми, като преди това бъдат обсъдени заявените в отговора на исковата молба от ответницата М. възражения за недействителност на договора за кредит.

В отговора се навеждат доводи, че чл. 8 и чл. 9 от договора и чл. 19.1 и чл. 19.2 от ОУ са неравноправни и поради това недействителни, както и че процесният договор за потребителски кредит е недействителен на основание чл. 22 ЗПК поради неспазване на императивните изисквания, залегнали в чл. 11, ал. 1, т. 9 и 10 ЗПК. Оспорва се като действителна и клаузата, определяща размера на ГПР.

Процесният договор за кредит по своята правна същност е договор за потребителски кредит по смисъла на разпоредбата на чл. 9 ЗПК. Съгласно чл. 9, ал. 1 ЗПК, договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне. Разпоредбите на чл. 10 и чл. 11 ЗПК уреждат формата и съдържанието на договора за потребителски кредит. Прилагат се и разпоредбите на ЗЗП, тъй като ответницата М. е физическо лице, което при сключване на договора не е действало в рамките на своята професионална и търговска дейност, предвид което същият следва да се приеме за потребител по смисъла на § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Ищецът е търговец по смисъла на § 13, т. 2 от ДР на ЗЗП.

Съгласно чл. 22 ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е

недействителен. Когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита – чл. 23 ЗПК.

Договорът за кредит отговаря на изискванията на чл. 10, ал. 1 ЗПК – сключен е в писмена форма, на хартиен носител, по ясен и разбираем начин, всички елементи на договора да с еднакъв по вид, формат и размер шрифт, като съдът намира, че документът съответства на изискванията на чл. 10 ЗПК - лесно четим е, няма ползване на чужд език, препятстващ възприемането на съдържанието им.

Договорът за кредит, Договорът за поръчителство и приложимите и приети по делото Общи условия са подписани от ответниците, което последните не оспорват, като с полагане на подписа си за кредитополучател, ответницата М. е декларирала, че е запозната със съдържанието на посочените документи, както и че е получила екземпляр от тях.

Настоящият съдебен състав приема за спазени и изискванията на чл. 11, т. 7 ЗПК, а именно: в договора и погасителния план към него е посочен общият размер на кредита и условията за усвояването му – 24 984,31 лева, от които 14 500 лева – главница, 10 322,31 лева – лихва, 162 лева - такси, дължими на равни месечни вноски, с падежна дата на издължаване на месечните вноски до 8 - то число на месеца, включваща главница и лихва, общо 120 на брой, която информация се съдържа в Погасителния план, неразделна част от Договора за кредит. Разпоредбата на чл. 11, т. 8 ЗПК е неприложима в случая, тъй като не се касае за кредит под формата на разсрочено плащане за стока или услуга или свързани договори за кредит. В договора, погасителния план и общите условия към него е посочен годишният процент на разходите по кредита (12,86 %) и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит (24 984,31 лв.), с което е спазено и изискването на чл. 11, т. 10 ЗПК. ГПР е в размер на 12,86% и не противоречи на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 ЗПК да не бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва

Приложен и е погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски – съгласно чл. 11, т. 11 ЗПК. Уредено е и правото на потребителя на отказ от договора, срока, в който това право може да бъде упражнено и другите условия за неговото упражняване, включително информация за задължението на потребителя да погаси усвоената главница и лихвата, начислена за периода от датата на усвояване на средствата по кредита до датата на връщане на главницата, без неоправдано забавяне и не по – късно от 30 календарни дни, считано от изпращането на уведомлението до кредитора за упражняване на правото на отказ, като е предвидено, че лихвата се изчислява на база на уговорения в договора лихвен процент – чл. 26 - чл. 30 Общи условия към Договора

за кредит. В Общите условия към договора за кредит – чл. 14.2 е уредено и задължението на кредитора да предостави на потребителя при поискване и безвъзмездно, във всеки един момент от изпълнението на договора, извлечение по сметка за извършените плащания и погасителен план за извършените и предстоящите плащания - чл. 11, т. 12 ЗПК.

Представеният договор следва да има и необходимото съдържание съобразно сочените разпоредби както следва: в чл. 11, ал. 1, т. 9 и 9а ЗПК, в които е предвидено, че договорът следва да съдържа лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент; ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички приложими лихвени проценти, както ясна и разбираема методика за изчисляване на референтния лихвен процент съгласно чл. 33а ЗПК.

Съгласно чл. 8 от договора за кредит същият се олихвява с преференциален лихвен процент в размер на 12 % годишно или 0,03% на ден при изпълнение на Условията по програма ДСК Партньори, а при тяхното нарушаване кредитополучателя губи преференцията и лихвеният процент се увеличава чрез увеличаване на надбавката, като максималният му размер може да достигне променливия лихвен процент, приложим по стандартни потребителски кредити - 6-месечния SOFIBOR/EURIBOR към съответната дата и фиксирана стандартна надбавка в размер 13,599 %, с което съдът приема, че е спазено изискването и на чл. 11, т. 9 ЗПК. Няма данни и твърдения лихвеният процент да е увеличаван от банката, а чл. 8 от договора за кредит и чл. 7.1 – 7.10 от Общите условия по ясен и разбираем за потребителя начин определят условията, при които банката има право да изменя лихвения процент.

Съдът приема, че клаузата в чл. 8 от договора не е и неравноправна - при сключването на потребителския договор длъжникът е бил информиран за възможността на банката да увеличи лихвения процент – изрично в договора е посочено, че надбавката, формираща възнаградителната лихва, е променлива, но отпадането на привилегиите за ползване на преференциален лихвен процент - отнемането на лихвената преференция и прилагането на стандартния лихвен процент за кредита не са едностранни действия на кредитора в смисъла по чл. 143, т. 10 ЗЗП, а последица от неспазване от длъжника на условията за ползване на по - благоприятна лихва, което му е било предварително известно и уговорено при подписване на договора. Клаузата е ясна и разбираема, съдържа основанията, на които банката може да изменя лихвения процент (предвидената надбавка), включително и по обективни причини – при промяна на пазарните индекси, с което не са нарушени изискванията за добросъвестност, съответно клаузата не е нищожна. Освен това, евентуалното увеличаване на лихвата, за което в случая няма данни (видно от таблицата за дължими

и платени суми на вещото лице дължимата лихва не надхвърля тази по първоначален погасителен план), е ограничено до ставки, приложими за стандартни депозити, при което длъжникът не се поставя в по - обременително положение спрямо останалите потребители на банката, т. е не е предвидено увеличение на лихвата на непосочени в договора основания, включително на субективната преценка на банката, което да обоснове приложение на чл. 143, т. 10 ЗЗП. При изложеното, съдът приема, че със сключване на договора кредитополучателят е бил запознат с начина на формиране на лихвата и с условията за нейната промяна, поради което договорът за кредит не е недействителен и на основание чл. 11, т. 9а ЗПК.

Възможността банката да уговори промяна на лихвения процент по конкретен кредит е предвидена в чл. 58, ал. 1, т. 2 ЗКИ. Разпоредбата е съобразена с обстоятелството, че обикновено банковият кредит е с дълъг срок на погасяване и последващи промени в икономическите условия, включително и протичащите инфлационни процеси могат в дългосрочна перспектива, да доведат до положение банката да е поставена в неизгодно положение, ако е уговорена фиксирана лихва, неподлежаща на изменение. Целта на разпоредбата е избягване на неблагоприятните последици при дългосрочното кредитиране. Но същевременно, за да се гарантира равнопоставеността на субектите в гражданския оборот, с чл. 58, ал. 2 ЗКИ е въведено изискването за изрично и изчерпателно определяне на разходите с договора за кредит. Т. е. те трябва да бъдат посочени в самия текст на договора, а не чрез препращане към други банкови документи, тарифа или общи условия. С процесния договор обаче са уговорени правилата за определяне на съответния БЛП. Посочен е начален лихвен процент, че същият е променлив и че се формира от стойността на 6-месечния SOFIBOR и точно определена надбавка. Разлика има по отношение на определяне на размера на дължимата лихва, когато има нарушаване на задълженията по договора за кредит.

С оглед изложеното, исковете за главница и възнаградителна лихва са основателни. От заключението по ССЧЕ се установява, че към датата на депозиране на исковата молба – 25.11.2021 г. главницата е в размер на 10 668,41 лева, а възнаградителната лихва по погасителен план за периода от 08.09.2018 г. до 24.11.2021 г. е в размер на 3 499,39 лева, за които суми следва да бъдат уважени предявените искове. Искът за възнаградителна лихва следва да бъде отхвърлен за разликата над сумата от 3 499,39 лева до пълния предявен размер от 3 978,91 лева. Върху главницата следва да се присъди законната лихва, считано от депозиране на исковата молба – 25.11.2021 г. до окончателното изплащане на сумата.

По иска с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД:

За основателността на този иск в тежест на ищеца е да установи следните

предпоставки: 1. Наличие на клауза за мораторна неустойка като елемент от съдържанието на сключения договор, както и 2. Размера на неустоечното вземане в претендиращия размер за процесния период.

Съгласно чл. 19.1 от ОУ при забава на плащането на месечната вноска от деня, следващ падежната дата, определена в договора, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта. А съгласно чл. 19.2 в случай че кредитът е обявен за предсрочно изискуем, започва да се олихвява с договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта.

Съдът констатира, че клаузите на чл. 19.1. и 19.2 от ОУ са в противоречие с правилото на чл. 33 ЗПК. В случая страните са уговорили неустойка /лихвена надбавка/ за забава върху главницата, която съгласно чл. 19.1 от ОУ е в размер на договорения лихвен процент /възнаградителната лихва – 12%/ , увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта. Подобен лихвен процент за просрочени плащания противоречи на императивните норми на чл. 33, ал. 1 и ал. 2 ЗПК, според които при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата, като обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. Уговорената в чл. 19.1 лихва върху просрочената главница в размер на договорната лихва и увеличение с 10% противоречи на цитираните императивни материалноправни норми, поради което клаузата е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, предл. първо ЗЗД. Нищожна клауза от потребителски договор не може да бъде заместена с повелителна норма от националното право – виж Решение № 76 от 22.07.2020 г. по т. д. № 1011/2019 г., ВКС, I т. о. В този смисъл е и решение на СЕС по дело ВС-618/10 от 14.06.2012 г. по дело Banco Espanol de Credito срещу Joaquin Calderon Camino, в което е прието, че не се допуска правна уредба на държава-членка, която дава възможност на националния съд, когато констатира нищожността на неравноправна клауза в договор между продавач или доставчик и потребител, да допълни договора, като измени съдържанието на тази клауза.

С оглед изложеното претенцията за неустойка за забава се явява изцяло неоснователна, тъй като е основана на нищожна неустоечна клауза. Цитираната императивна правна норма – чл. 33 ЗПК предвижда лимит на размера на обезщетението за забава, съизмерим със законната лихва. За времето на забавата размерът на законната лихва е 10%, при основен лихвен процент, определен от БНБ към тази дата 0.00% плюс десет пункта. Съгласно клаузата на чл.19.1 и чл.19.2. от Общите условия, от която ищецът твърди, че произтича вземането за неустойка, същата е определена в размер на договорения лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта или в случая 22%.

Систематичното място на клаузите в раздел „Отговорности и санкции” и

словесното описание на алгоритъма за формиране на лихвата, сочат на предвидена в клаузите мораторна неустойка. Клаузите обективират формула за изчисляване на вземане за обезщетение, съставена от две събираеми величини, а уговорка за кумулативно начисляване на две вземания с различни основания. Коментираните договорни клаузи допускат кумулативно начисляване на възнаградителна лихва и мораторна неустойка в размер на възнаградителната лихва, увеличена с 10 пункта, като по този начин се стига до двукратно оскъпяване на кредита. По тези съображения процесните неустоечни клаузи се явяват и неравноправни по смисъла на чл. 143, т. 19 ЗЗП, поради което и недействителни на основание чл. 146, ал. 1 ЗЗП, предвид липсата на ангажирани доказателства да са индивидуално уговорени.

С оглед изложеното искът с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК, вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД следва да бъде изцяло отхвърлен.

По иска с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 10а, предл. 1 ЗПК:

За основателността на иска в тежест на ищеца е да установи при условията на пълно и главно доказване следните предпоставки: 1. Наличие на облигационни правоотношения с ответницата по силата на валидно сключен Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г., по силата на който за кредитополучателя е възникнало задължението за заплащане на заемни такси и разноски; 2. Размерът на претендираните такси и разноски.

Съгласно чл. 15 от договора за кредит, кредитополучателят заплаща такси, които не са свързани с усвояване и управление на кредита, съгласно Тарифата за лихвите, таксите и комисионите на банката. Съгласно т. 6 от посочената Тарифа, „разходи при изискуем кредит“ са в размер на 120 лева.

Съдът намира, че таксата във фиксиран размер от 120 лева е за дейности по администриране и събиране на непогасеното задължение на кредитора при тълкуване на израза „разходи за изискуем кредит“ по правилото на чл. 20 ЗЗД. Не се твърди паричното вземане да се формира от конкретни разходи, сторени от кредитора, нито да са извършени такива конкретни разходи, а касае начисляване на фиксирана сума, обусловена единствено от неизпълнението на длъжника и независимо от стойността на евентуално сторени разноски, поради което по своята правната същност тази клауза е за компенсаторна неустойка, чрез която се заобикаля закона и по-конкретно нормата на чл. 33, ал. 1 ЗПК, съгласно която при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата. С предвиждането на тези плащания очевидно се цели заобикаляне на ограничението на чл. 33 ЗПК и въвеждането на допълнителни плащания, чиято дължимост изцяло е свързана със забава на длъжника. Следователно клаузата на чл. 15 от договора е нищожна според чл. 21, ал. 1 ЗПК, регламентиращ, че всяка клауза в договор за потребителски кредит,

имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

Освен това, съгласно чл. 10а, ал. 2 от ЗПК, кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита. Ето защо, искът с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 10а, предл. 1 ЗПК се явява неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

По разноските:

С оглед изхода на спора право на разноски възниква за двете страни. Ответниците не претендират и не са представили доказателства да са сторили такива.

На основание чл. 78, ал. 1 ГПК ответниците следва да бъдат осъдени да заплатят направените от ищеца разноски съразмерно с уважената част на исковите.

С оглед обстоятелството, че производството е по реда на чл. 415, ал. 1, т. 3 ГПК, чиято цел на нормата е възможността заявител-ищец да ползва вече внесената за заповедното производство държавна такса, то същата следва да бъде взета предвид при разпределяне на отговорността за разноски съобразно изхода на спора. Сборът на платената в заповедното и в исковото производство държавна такса е 685,90 лева.

В настоящото производство ищцовото дружество претендира присъждане на сторените разноски за държавна такса, депозит за вещо лице, депозит за особен представител на ответницата М. и юрисконсулско възнаграждение. От доказателствата по делото държаната такса е в размер на 685,90 лева, депозитът за вещото лице – 300 лева и депозит за особен представител на ответницата М. – 700 лева.

На основание чл. 78, ал. 8 ГПК вр. чл. 25, ал. 1 от Наредбата за заплащане на правната помощ съдът определя юрисконсулско възнаграждение в размер на 300 лева.

Разноските на ищеца са в общ размер на 1 985,90 лева, като ответниците следва да бъдат осъдени да заплатят солидарно разноски в общ размер на 1 832,30 лева съразмерно с уважената част на исковите.

По изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА М. Г. М., ЕГН *****, с адрес: *****, и В. В. Х., ЕГН *****, с адрес: *****, **ДА ЗАПЛАТЯТ СОЛИДАРНО** на „Банка ДСК” ЕАД, ЕИК 121830616, със седалище и адрес на управление: гр. София, ул. „Московска” № 19, представлявано от изпълнителните директори Виолина Спасова и Диана Митева, чрез юрисконсулт Димитър Петков, следните суми: на основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК сумата от **10 668,41 лева** /десет хиляди шестстотин шестдесет и осем лева и четиридесет и една стотинки/ – главница по

Договор за текущо потребление от 20.10.2014 г., ведно със законната лихва върху главницата от датата на депозиране на исковата молба до окончателното погасяване на вземането; на основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 2 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК сумата от **3 499,39 лева** /три хиляди четиристотин деветдесет и девет лева и тридесет и девет стотинки/, представляваща договорна възнаградителна лихва върху главницата за периода от 08.09.2018 г. до 24.11.2021 г., на основание чл. 78, ал. 1 и ал. 8 ГПК сумата от **1 832,30 лева** /хиляда осемстотин тридесет и два лева и тридесет стотинки/ - разноси в производство съразмерно с уважената част на исковите, като **ОТХВЪРЛЯ** иска с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 2 ТЗ вр. чл. 9 ЗПК за **разликата** над присъдената сума от 3 499,39 лева до пълния предявен размер от 3 978,91 лева, **както и ОТХВЪРЛЯ изцяло** исковите с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 92, ал. 1 ЗЗД сумата от 588,18 лева /петстотин осемдесет и осем лева и осемнадесет стотинки/ – представляваща лихвена надбавка за забава върху главницата за периода от 09.10.2018 г. до 24.11.2021 г. и с правно основание чл. 415, ал. 3 вр. ал. 1, т. 3 ГПК вр. чл. 430, ал. 1 ТЗ вр. чл. 10а, предл. 1 ЗПК за сумата от 120 лева /сто и двадесет лева/, представляваща заемни такси и разноси - разходи при изискуем кредит.

Решението подлежи на обжалване пред Окръжен съд – гр. Враца в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Враца: _____